

Väestöliitto ry
Kannanotto 19.6.2023

Väestöpoliittinen painotus hallitusohjelman helmi, maahanmuuttokielteisyys sekä haavoittuvassa asemassa olevien lapsiperheiden ja nuorten sosiaaliturva pettymys

Väestöliitto kiittää väestöpolitiikan ottamisesta hallitusohjelmaan, mutta on huolissaan haavoittuvassa asemassa olevien lapsiperheiden ja nuorten sosiaaliturvasta ja palveluista ja kielteisestä suhteutumisesta perheperusteiseen maahanmuuttoon.

Hallitusohjelma tarttuu kiitettävästi useaan tärkeään väestöpoliittiseen haasteeseen. Väestöliitto on peräänkuuluttanut selkeää väestöpolitiikkaa, joka sisältää investointeja lapsiin, nuoriin, perheisiin ja perheystävällisyyteen. Mielestämme koulutukseen tehtävät investoinnit ja maahanmuuton joustavoittaminen sekä väestönkehityksen kattavan tietopohjan varmistaminen ovat kaikki yhdessä tärkeitä osatekijöitä kestävästä väestönkehityksen toteuttamiseksi. Esitimme [syyskokouksekannanotossamme](#) inhimillisten voimavarojen politiikkaa Suomen väestönkehityksen tueksi.

Hallitus lupaa vahvistaa yhteiskunnan lapsi- ja perhemyönteisyyttä sekä laatia väestöpoliittisen selonteon, jota olemme vaalitaloissamme ehdottaneet. Selonteossa on tarkoitus tarkastella lapsiperheiden hyvinvointia, toimeentuloa, työn ja perheen yhteensovittamista sekä tahattomasti lapsettomien tilannetta. Tavoitteena on etsiä toimenpiteitä, jotka vaikuttavat positiivisesti syntyvyyteen. Väestöliitto kannattaa toimenpiteitä lapsitoiveiden tueksi.

Perheystävällisyydessä hyviä avauksia

Konkreettisina toimina hallitusohjelmassa lapsi- ja perhemyönteisyys näkyy siinä, että lapsilisiin luvataan korotuksia yksinhuoltajille, alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmille, monilapsisille perheille ja opintotuen huoltajalisää kehitetään. Ansiotuloverotukseen esitetään myös lapsikohtaisen 50 euron vähennyksen käyttöönottoa. Myös selvitys mahdollisuudesta perustaa jokaiselle syntyvälle lapselle osakesäästötili on ilmaus siitä, että jokainen lapsi toivotetaan tervetulleeksi yhteiskuntaan. Mielestämme nämä toimenpiteet ei kuitenkaan nykytilanteessa riitä perhekustannusten tasaamiseksi, vaan lapsilisäjärjestelmää tulee kehittää kokonaisuudessaan ja sitoa lapsilisät indeksiin.

Myönteistä on perheiden tarpeiden tunnistaminen palveluissa. Tarkoituksena on mm. kehittää matalan kynnyksen perhepalveluita, joissa huomioidaan myös parisuhteiden ja vanhemmuuden tukeminen. Tähän tarkoitukseen voidaan hyödyntää esimerkiksi perhekeskus-toimintamallia sekä yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa.

Väestöliiton mielestä on tärkeää, että tuleva hallitus tarttuu myös työelämän ja perheen yhteensovittamisen haasteisiin ja tavoite näkyy ohjelman useammassa kohdassa. Ohjelman mukaan palveluja on kehitettävä niin, että työn ja perheen yhteensovittaminen sujuu aiempaa paremmin erilaisissa perhetilanteissa ja esimerkiksi vuorotyön tekijöillä. Perhevapaaudistuksen seurannassa tarkastellaan perhevapaiden jakautumista vanhempien kesken. Tavoitteena uudistuksessa on ollut isien perhevapaiden käytön lisääminen, jota myös Väestöliitto on uudistusta suunniteltaessa painottanut. Myös valtion työnantajapolitiikkaan tuodaan työn ja perheen yhteensovittaminen.

Lapsiperheköyhyys uhkaa lisääntyä leikkausten myötä

Hallitus on kirjannut ohjelmaansa, että se sitoutuu lapsi- ja perhemyönteiseen politiikkaan kaikilla tasoilla ja mm. tunnustaa perheiden monimuotoisuuden. Vakavaa huolta herättää kuitenkin se, miten kipeästi

sosiaaliturvan leikkaukset osuvat juuri vähätuloisiin lapsiperheisiin. Mm. asumistuen leikkauksen, lapsikorotusten poiston ja toimeentulotuen tiukentamisen vaikutukset tulee selvittää huolella ja pidättäytyä muutoksista, jotka lisäisivät lapsiperheköyhyttä. Jos lapsikorotuksiin puututaan, ne tulee samanaikaisesti kompensoida muita perhe-etuuksia korottamalla.

Hallitusohjelmassa sisältää miljardiluokan leikkauksen hyvinvointialueiden julkisen talouden perusuraan perustuvaan kustannuskehitykseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta ennalta ehkäisevä työ ja ihmisten toimintakyvyn vahvistaminen nousee nyt entistäkin tärkeämmäksi. Väestöliitto pitää tässä tilanteessa harkitsemattomana vetäytyä järjestörahoitusta koskevasta parlamentaarisesta yhteisymmärryksestä leikkaamalla juuri terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen käytettävää sosiaali- ja terveysalan järjestörahoitusta. Jopa neljänneksen leikkaus avustuksiin vuodesta 2027 alkaen heikentää haavoittuvassa asemassa olevien perheiden, lasten ja nuorten saamaa apua ja tukea.

Kielteinen asenne perheperusteiseen maahanmuuttoon huolestuttavaa

Olemme pettyneitä hallituksen maahanmuuttolinjauksiin. Väestöliitto on esittänyt työperäisen ja myös muun maahanmuuton lisäämistä ja painottanut, että tulijat pitää toivottaa tervetulleiksi yhteiskunnan kaikilla eri tasoilla. Mielestämme maahantulon perusteesta riippumatta muuttajan perheen maahantulo ja perheen yhdistäminen pitää mahdollistaa joustavasti, muun muassa tulorajoja laskemalla. Pidämme tärkeänä sitä, että Suomi on hyvä kotimaa kaikille täällä asuville. Hallitusohjelmassa maahanmuuttajiin suhtaudutaan välineellistävasti, eikä heidän hyvinvointiinsa haluta juurikaan panostaa.

Hallitus esittää työperäisen maahanmuuton tulorajaksi 1600 euroa kuukaudessa ja varaa valtioneuvoston päätettäväksi tämän tulorajan tarkistamisen. Mielestämme euromääräistä rajaa ei tule enää tuosta nostaa. Perheenyhdistämistä ei ohjelman perusteella helpoteta, vaan päinvastoin sen ehtoja tiukennetaan. Perheen läsnäolo on myös maahanmuuttajille tärkeää, ja perhe tukee osaltaan myös uuteen maahan kotoutumista. Jos perheenjäsenten maahantulo ja Suomessa asuminen evätään tai se on kovin hankalaa, se voi osaltaan aiheuttaa syrjäytymistä.

Mielestämme on kohtuutonta, että työn perässä tullut henkilö joutuu poistumaan maasta, jos ei töiden loputtua ole kolmen kuukauden kuluessa uudelleen työllistynyt.

Kun pakolaiskiintiötä lasketaan puoleen nykyisestä, se ei anna myöskään hyvää kuvaa Suomen valmiudesta kantaa kansainvälistä humanitaarista vastuutaan. Meidän mielestämme pakolaiskiintiötä tulisi päinvastoin nostaa nykyisestä.

Nuorten saataville riittävästi mielenterveyspalveluja ja maksutonta ehkäisyä

Hallitus aikoo laatia ”laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi”. Tämä on mielestämme tärkeää, mutta toimenpideohjelmassa ja palveluja kehitettäessä tulee myös turvata nuorille mielenterveyden peruspalveluiden oikea-aikainen saatavuus ja riittävyys. Samoin nuorten toimeentulomahdollisuuksia ja -turvaa tulee parantaa eikä sosiaaliturvaan kaavailtujen muutosten kautta heikentää. Poliittikkatoimien on tuettava nuoria itsenäiseen elämään ja vahvistettava nuorten tulevaisuuden uskoa.

Hallitusohjelmassa on kirjaus, että ehkäisyneuvontaa parantamalla pyritään vähentämään ei-toivottuja raskauksia, raskaudenkeskeytyksiä sekä sukupuolitauteja. Sieltä puuttuu kuitenkin kirjaus nuorten maksuttoman ehkäisyn kokeilun vakinaistamisesta. Tämä olisi mielestämme tärkeää sisällyttää myös tulevan hallituksen toimenpiteisiin, jotta käytännössä päästään kirjattuihin tavoitteisiin. Ehkäisyneuvonnan rinnalla tulee vahvistaa hedelmällisyystietoisuutta ja -neuvontaa.

Et ole yksin -toiminta vakinaistetaan

Hallitus lupaa selvittää tahallisten henkirikosten ja lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhentumisajan pidentämistä tai syyteoikeuden vanhentumisesta luopumista. Se aikoo myös jatkaa työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi. Lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä. Nämä lupaukset ovat mielestämme hyviä ja kannatamme niitä.

Samoin mielestämme on tärkeää, että hallitus aikoo tiukentaa CAM- eli Child Abuse -materiaalia koskevaa sääntelyä vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi ja väkivaltakuvauksen hallussapito kriminalisoidaan ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädetään törkeä tekemuoto.

Olemme iloisia myös siitä, että Et ole yksin -toiminta aiotaan vakinaistaa ja laajentaa. Et ole yksin on Väestöliiton ja suomalaisen urheilun yhteishanke, jonka päämääränä on ennaltaehkäistä ja vähentää kiusaamista, seksuaalisen häirinnän ja kaikenlaisen väkivallan kokemuksia urheilussa.

Kehitysyhteistyön säästöt ikävät, mutta painotuksessa oikeaa otetta

Kehitysyhteistyöhön kohdistuu hallituskaudella säästöjä, mikä on erittäin surullista tilanteessa, jossa lukuisat kriisit ja syvenevä eriarvoisuus koettelevat maailmaa. Leikkaukset kuitenkin toteutetaan asteittain ottaen huomioon tehdyt sitoumukset, mikä on todella tärkeää kehitysyhteistyön pitkäjänteisyyden ja tuloksellisuuden kannalta.

Resurssien pienentyessä on entistä tärkeämpää, että Suomi priorisoi kehityspolitiikassaan seksuaalioikeudet, joiden tila maailmassa kapenee ja puolustajat vähenevät. Onkin todella hienoa, että hallitus nostaa ohjelmassaan yhdeksi kehityspolitiikan painopisteeksi naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistamisen.

Hallitusohjelman mukaan näiden vahvistaminen on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä. Tulee kuitenkin muistaa, että kestävä väestönkehityksen perustana on jokaisen oikeus päättää omasta lapsiluvustaan ja lasten ajoituksesta.

Kehityspolitiikalla voidaan varmistaa, että jokaisella on aito valinnanmahdollisuus – tämä edellyttää esimerkiksi tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja perhesuunnittelusta sekä konkreettisesti esimerkiksi ehkäisyvälineitä ja lapsettomuushoitoja. Tämä mahdollistaa naisten ja tyttöjen osallistumisen täyspainoisesti yhteiskuntiansa kehittämiseen.

Hallituksen linjaus myös painottaa aiempaa vahvemmin kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä ja edistää ulkopoliittisia tavoitteitaan ja arvojaan keskeisten YK-järjestöjen kautta. Tämä on vahva signaali siitä, että Suomi tukee jatkossakin sekä suomalaisten että kansainvälisten järjestöjen tekemää työtä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseksi. Onkin tärkeää, että tuki mm. YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA:lle ja Kansainväliselle perhesuunnittelujärjestöjen kattojärjestö IPPF:lle jatkuu vahvana.

Hallitusohjelman painotukset antavat pohjan sille, että Suomi edistää jatkossakin seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia globaalisti kehityspolitiikan keinoin.

Lisätietoja: toimitusjohtaja Eija Koivuranta, 050 574 1775